

denne Rigsbank, som kort Tid efter gik over til at være Nationalbanken, som vi endnu have. Men dernæst maa jeg i denne Forbindelse særlig nævne, at denne Bankhæftelse, som blev lagt paa omtrent al Ejendom i Landet, ogsaa Købstadejendomme og alle de Ejendomme paa Landet, som ikke ere Landejendomme — hvorledes blev Forholdet med Hensyn til den ordnet i den nærmest efterfølgende Tid? Det blev ordnet saaledes, at Staten endnu i samme Aar, som Bankhæftelsen var paalagt for sine Financers Regning, overtog Udredelsen af $\frac{5}{100}$ af Bankhæftelsesrenten for Landejendomme, medens derimod Købstadejendommene og Hjøbenhavnske Ejendomme maatte udrede de fulde $\frac{6}{100}$ hele Renten af Bankhæftelsen uden nogen saadan Støtte fra Statens Side. Man maa altsaa lægge Mærke til, at det var saa langt fra, at den endog saa af sine Finanser maatte betale Renten af $\frac{5}{100}$ af Bankhæftelsen for Landejendommernes Bedkommende. Nu vil man have Gengæld, nu siger man, at naar Grundejendommen befinder sig i en kritisk Situation, er det naturligt, om Staten gør Gengæld ved sit Navn og støtter Bestræbelserne for en heldig Ordning af Grundejendommernes Kreditforhold. Ja, hvis Forholdet var det, at der var en kritisk Situation fremkaldt derved, at det var Grundejendommene i By og paa Land umuligt at faa Laan eller umuligt at faa Laan uden særlig byrdefulde Villkaar — ja, dersom det var det, der var Spørgsmaal om, vilde jeg sige: saa maa Staten hjælpe. Hvis vi levede under Forhold, hvor Renten under Forhold som de nuværende var oppe paa 6—8 pCt., og det var umuligt at skaffe Laan billigere — eller maaste jeg ikke en Gang behøver at nævne saa store Tal — vilde jeg sige: der kunde være Rimelighed i, at Staten traadte hjælpende til. Der kunde være en saadan kritisk Situation allerede deri, at man skulde af med saa store Renten; men det er jo slet ikke Tilfældet. Den kritiske Situation for Landbruget staar ikke i nogen Forbindelse med knap Tid paa Penge, daarlig Udgang til Penge og deslige. Tværtimod, der er Overflod paa Penge, forholdsvis billige Udlaan, høje Kurser paa Kreditforeningsobligationer. Altsaa, der er ikke nogen kritisk Situation, som staar i Forbindelse med det Middel, man her vil søge at anvende for at afhjælpe den

kritiske Situation. Man siger, at det er rimeligt, at Staten gør Gengæld „ved med sit Navn at støtte Bestræbelserne“. Ja, hvis det ikke var andet end at støtte det ved sit Navn! Det lyder saa beroligende: det er kun om Navnet, det gælder; men en Gang kommer det ogsaa til Pengepungen, og det er det ubehagelige, og derfor kan man ikke sige, at der kun er Spørgsmaal om med sit Navn at støtte Real kreditten. Det er i Virkeligheden en effektiv Garanti, der er Spørgsmaal om. Der tales om Gengæld, men der er i Virkeligheden intet at gøre Gengæld for, thi det er ikke Staten, der sit Bankhæftelserne. Til hvem skal Gengælden gives? Vil man her gøre noget, som direkte og umiddelbart kommer alle Grundejere til gode paa samme Maade, som da man i 1813 lagde Bankhæftelsen paa al Ejendom? Paa ingen Maade. Man vil give en Udgang for en lille Brøkdæl af Landets Grundejere, for saadanne, som ville være i Stand til — det er ikke alle, der kunne ordne deres Pengeforhold efter Behag — at benytte de gode Chancer, som Anstalten vil frembyde. Den lille Del, som er i Stand dertil, vil man hjælpe, saa længe Kurserne ville være gunstige nok til, at de kunne blive hjulpede derved, og det falder man Gengæld. Bankhæftelsen blev i sin Tid lagt paa alle Grundejere i Landet, og fordi man i tidligere fundne Tider havde gjort det, skulde man nu gøre Gengæld mod dem ved at give en ringe, forsvindende Del af Landets Grundejere særlige Fordele.

Man siger dernæst, at det, der er Spørgsmaal om, er at støtte Bestræbelserne for en heldig Ordning af Kreditforholdene, men det er det slet ikke. Det er slet ikke det, der er Spørgsmaal om. Lovforslagets øvrige Indhold kunde maasse siges at gaa ud paa at faa en heldig Ordning af Kreditforholdene, men dette Forslag kan i det højeste bidrage til at have nogen Indflydelse paa Kurserne, men ikke noget andet. Selve Ordningen, den stadige faste, til Grund liggende Ordning af Pengeforholdene, vil ikke blive officeret af dette. — Endelig siger man, at det er urigtigt at kalde det Statsocialisme, og endnu mindre kan man kalde det Kommunisme. Jo, det kan man vistnok gøre. Man kan vistnok sige, at det er begge Dele i en saa kras Form, som man overhovedet kan